

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет психології, соціальної роботи та спеціальної освіти
Кафедра практичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
та міжнародної діяльності

Наталія ВІННІКОВА

_____ 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

для аспірантів

спеціальності 053 Психологія

освітнього рівня третього (освітньо-наукового)

освітньо-наукової програми «Психологія»

Київ – 2025

Розробники:

Ольга ЛОЗОВА, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри практичної психології.

Викладачі:

Ольга ЛОЗОВА, доктор психологічних наук, професор, професор кафедри практичної психології;

Євгенія КАЛЮЖНА, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології;

Світлана РЕПЕТІЙ, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри практичної психології

Протокол № 9 від 26 серпня 2025 р.

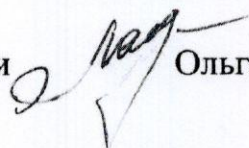
Завідувач кафедри

Олена ЛИТВИНЕНКО

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Психологія» 26 серпня 2025 р.

Гарант освітньо-наукової програми

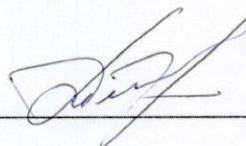

Ольга ЛОЗОВА

Робочу програму перевірено

« 01 » 09 2025 р.

Завідувач аспірантури, докторантури

Ілона ТРИГУБ

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» __ 20__ р., протокол № ____
підпис П.І.Б.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання					
	Денна			Заочна		
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ ПСИХОЛОГІЇ						
Вид дисципліни	Вибіркова					
Мова викладання, навчання, оцінювання	Українська					
Загальний обсяг кредитів / годин	8 / 240, із них: Модуль 1 «Методологічні основи соціально-психологічного дослідження» 2 / 60; Модуль 2 «Сучасні методи соціально-психологічних досліджень» 2 / 60; Модуль 3 «Психологія суспільної свідомості» 2 / 60; Модуль 4 «Розробка й реалізація соціально-психологічних технологій» 2 / 60					
Рік навчання	2	3		2	3	
Семестр	4	5	6	4	5	6
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	1	1	2	1	1
Обсяг кредитів	4	2	2	4	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	120	60	60	120	60	60
Аудиторні	32	16	16	16	8	8
Самостійна робота	80	40	40	104	52	52
Модуль 1 «Методологічні основи соціально-психологічного дослідження»						
Рік навчання	2	-	-	2	-	-
Семестр	4	-	-	4	-	-
Обсяг кредитів	2	-	-	2	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-	-	60	-	-
Аудиторні	16	-	-	8	-	-
Самостійна робота	40	-	-	52	-	-
Модульний контроль	4					
Модуль 2 «Сучасні методи соціально-психологічних досліджень»						
Рік навчання	2	-	-	2	-	-
Семестр	4	-	-	4	-	-
Обсяг кредитів	2	-	-	2	-	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	-	-	60	-	-
Аудиторні	16	-	-	8	-	-
Самостійна робота	40	-	-	52	-	-

Модульний контроль	4					
Модуль 3 «Психологія суспільної свідомості»						
Рік навчання	-	3	-	-	3	-
Семестр	-	5	-	-	5	-
Обсяг кредитів	-	2	-	-	2	-
Обсяг годин, в тому числі:	-	60	-	-	60	-
Аудиторні	-	16	-	-	8	-
Самостійна робота	-	40	-	-	52	-
Модульний контроль	4					
Модуль 4 «Розробка й реалізація соціально-психологічних технологій»						
Рік навчання	-	-	3	-	-	3
Семестр	-	-	6	-	-	6
Обсяг кредитів	-	-	2	-	-	2
Обсяг годин, в тому числі:	-	-	60	-	-	60
Аудиторні	-	-	16	-	-	8
Самостійна робота	-	-	40	-	-	52
Модульний контроль	4					

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – забезпечити освітньо-наукову підготовку дослідників у сфері психології відповідно до спеціальності 053Психологія, що передбачає успішну реалізацію теми наукового дослідження, створює умови для розвитку наукового мислення, дослідницької компетентності та самореалізації здобувачів, стимулює вироблення нових інноваційних ідей та проєктів.

Завдання:

- забезпечення належного рівня розвитку методологічної, дослідницької, іншомовної компетентностей та підготовленості шляхом проведення наукових досліджень;
- формування у здобувачів здатності до наукового пошуку, організації та проведення наукових досліджень з метою розв'язання складних спеціалізованих задач та практичних проблем у галузі психології;
- надання знань з дисциплін професійної підготовки в обсязі, необхідному для вирішення науково-дослідницьких завдань;
- поглиблення знань наукового спілкування, основ наукового спілкування іноземною мовою; знань та вмінь з реалізації базових науково-дослідних проєктів;
- орієнтація у методах збору та обробки науково-дослідного матеріалу; методах наукових досліджень у галузі психології; методах статистичної обробки та аналізу наукових досліджень в психології.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньо-наукової програми спеціальності формуються загальні та фахові компетентності:

Програмні компетентності	Код	Значення компетентності
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 2	Здатність до розуміння сучасної методології освіти; застосування методів наукового пізнання; проведення науково-дослідної діяльності; розробка й упровадження дослідницьких проєктів; методологічно та технологічно грамотне здійснення наукового дослідження, інтерпретація його результатів; ефективне висвітлення, поширення знань щодо наукових досліджень та інновацій, використання положень нормативно-правової бази сфери вищої освіти та дотримання норм наукової етики під час дослідницької діяльності
	ЗК 3	Здатність до використання закордонного досвіду при реалізації завдань власного дослідження, використання іншомовних інформаційних ресурсів, які знаходяться у відкритому доступі наукометричних баз, самостійної підготовки наукових публікацій до іноземних видань та участь у міжнародних наукових проєктах
Фахові компетентності (ФК)	ФК 2	Здатність виявляти та формувати нові ідеї й актуальні наукові проблеми, здійснювати проектування наукової роботи, визначити проблематику, гіпотезу, мету, завдання, дослідження, скласти робочий план теоретичного та експериментального психологічного дослідження, презентувати в усній і письмовій формах перед фаховою й нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності
	ФК 3	Здатність до побудови алгоритму наукового психологічного дослідження, використання методологічних і етичних принципів наукового дослідження, здійснення психологічної діагностики у відповідності до методологічних і методичних вимог, організації та проведення психологічного спостереження і експерименту, використання теоретичних та емпіричних методів наукового дослідження
	ФК 4	Здатність до застосування методів математичної статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних та об'єктивної оцінки результатів психологічного дослідження
	ФК6	Здатність до системної побудови професійних комунікативних зв'язків із державою, громадським

		сектором та медіа-спільнотою з метою розвитку психологічної сфери, формування психологічної культури в соціумі та системи просвітництва
	ФК7	Здатність використовувати у професійній діяльності знання основних принципів функціонування сучасного суспільства і його соціальних інститутів, сутності соціальних процесів і особистісних відносин, механізмів формування соціальної структури та ролі особистості в її будові
	ФК8	Здатність до ефективного використання сучасних професійних стратегій у психологічній сфері, створення та просування психологічного продукту/послуги відповідно до сучасних вимог та специфіки запитів соціуму
	ФК11	Здатність до прогнозування тенденцій розвитку національного та світового інформаційного простору психологічної науки; уміння ідентифікувати загрози та ризики у практичній сфері науки, розвиток міждисциплінарної позиції в психологічному світогляді

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті опрацювання змісту навчальної дисципліни «Теорія і практика соціальної психології» аспіранти повинні:

бути компетентними у:

здатності до наукового пошуку, організації та проведенні наукових досліджень з метою розв'язання складних спеціалізованих задач та практичних проблем у галузі психології.

мати сформовані компетентності:

організовувати процеси збору, обробки інформації; викладати психологічні дисципліни; опрацьовувати джерельну базу дослідження; формулювати обґрунтовані психологічні рекомендації прикладного характеру; використовувати фахові знання у сфері профільно-функціональної професійної чи науково-дослідної діяльності; реалізовувати наукові та прикладні проєкти; застосовувати норми етичного кодексу психолога у професійній діяльності.

Програмні результати навчання:

Код	Значення програмного результату
РН 2	Здатність до застосування методів наукового пізнання, проведення науково-дослідної діяльності, розробки та впровадження дослідницьких проєктів, здійснення наукового дослідження та інтерпретація його результатів, ефективного висвітлення, поширення знань щодо наукових досліджень
РН 3	Здатність до розуміння та використання положень нормативно-правової бази сфери вищої освіти, психологічної науки та дотримання норм наукової етики під час дослідницької діяльності
РН 6	Здатність реалізовувати професійну та науково-дослідну діяльність на основі знань про сучасні технології психологічних послуг
РН 7	Здатність знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел; здійснювати комунікаційну взаємодію за допомогою соціальних мереж; використовувати прийоми створення, збереження, накопичення та інтерпретації даних з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій; працювати з науковою інформацією зі спеціальних літературних джерел та мережі Інтернет
РН 8	Здатність представляти в усній і письмовій формах перед фаховою і нефаховою аудиторією результати власної дослідницької діяльності
РН 9	Здатність виявляти та формувати нові ідеї та актуальні наукові проблеми, здійснювати проектування наукової роботи, визначити проблематику, гіпотезу, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, скласти робочий план теоретичного та експериментального дослідження
РН 11	Здатність до застосування методів математичної статистики для обробки і аналізу отриманих експериментальних даних та об'єктивної оцінки результатів дослідження
РН 12	Володіння сучасними методами викладання фахових дисциплін з психології у вищій школі, а також демонстрація здатності раціонально та науково обґрунтовано організувати самостійну роботу студентів
РН 13	Здатність до системної побудови професійних комунікативних зв'язків із державою, громадським сектором та медіа-спільнотою з метою розвитку психологічної сфери, формування психологічної культури в соціумі та системи просвітництва
РН 14	Здатність використовувати у професійній діяльності знання основних принципів функціонування сучасного суспільства і його соціальних інститутів, сутності соціальних процесів і особистісних відносин, механізмів формування соціальної структури та ролі особистості в її будові

PH 15	Здатність до ефективного використання сучасних професійних стратегій у психологічній сфері, створення та просування психологічного продукту/послуги відповідно до сучасних вимог та специфіки запитів соціуму
PH 17	Здатність до професійної адаптації на новітніх інформаційних платформах, реалізації психологічних вмінь та навичок для роботи в команді у контексті проектної діяльності
PH 18	Здатність прогнозувати тенденції розвитку національного та світового інформаційного простору психологічної науки; ідентифікувати загрози та ризики у практичній сфері науки, розвивати міждисциплінарну позицію в психологічному світогляді

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна:		Самостійна
		Лекції	Семінари	
Змістовий модуль I.				
«Методологічні основи соціально-психологічного дослідження»				
Модуль I Методологічні проблеми соціальної психології				
Тема 1. Методологічні підстави соціально-психологічного знання	6	1	1	4
Тема 2. Історичні шляхи формування соціальної психології як дисципліни	6	1	1	4
Тема 3. Розвиток зарубіжної та вітчизняної соціальної психології	9	1	2	6
Тема 4. Основні теоретичні напрямки сучасної соціальної психології.	7	1	-	6
Разом	28	4	4	20
Модуль II «Методологічна архітектоніка соціальної психології»				
Тема 1. Категоріальний лад соціальної психології.	6	1	1	4
Тема 2. Пояснювальні принципи в царині соціальної психології	6	1	1	4
Тема 3. Проблема зв'язку методологічних підходів з методичною організацією дослідження	8	1	1	6
Тема 4. Актуальні проблеми вітчизняної соціальної психології	8	1	1	6
Разом	28	4	4	20
Модульний контроль	4			
Усього	60	8	8	40
Змістовий модуль II				
«Сучасні методи соціально-психологічних досліджень»				
Модуль I Методичний базис соціально-психологічного дослідження				
Тема 1. Засоби надійності та репрезентативності соціально-психологічного дослідження.	6	1	1	4
Тема 2. Проблема методів в соціальних науках.	6	1	1	4
Тема 3. Типологія технік дослідження в соціальній психології та суміжних науках.	9	1	2	6
Тема 4. Аналіз інформації на матеріальних носіях і документальний метод	7	1	-	6
Разом	28	4	4	20
Модуль II Методи, техніки та процедури соціально-психологічних досліджень				
Тема 1. Інтерв'ю (бесіда) і контент-аналіз.	6	1	1	4
Тема 2. Соціально-психологічний експеримент	6	1	1	4
Тема 3. Психосемантичні методи в соціально-психологічних дослідженнях	7	1	-	6
Тема 4. Новітні методи соціально-психологічних досліджень.	9	1	2	6
Разом	28	4	4	20
Модульний контроль	4			

Усього	60	8	8	40
Змістовий модуль III				
«Психологія суспільної свідомості»				
Модуль I Психологія суспільної свідомості				
Тема 1. Психологічні теорії свідомості	8	1	1	6
Тема 2. Свідомість як соціокультурний феномен	8	1	1	6
Тема 3. Взаємозв'язок свідомості й особистості	10	2	2	6
Тема 4. Методи семантичного аналізу суспільної свідомості	10	2	2	6
Тема 5. Семантичні простори як операціональна модель категоріальної структури свідомості суб'єкта	8	1	1	6
Тема 6. Прикладні аспекти психосемантики в галузі психології суспільної свідомості	12	1	1	10
Модульний контроль	4			
Усього	60	8	8	40
Змістовий модуль IV				
«Розробка й реалізація соціально-психологічних технологій»				
Модуль I Теоретико-методологічні основи соціально-психологічних технологій				
Тема 1. Характерні особливості соціально-психологічних технологій	14	2	2	10
Тема 2. Особистісно орієнтований підхід як основа соціально-психологічних теорій	16	2	2	10
Разом	28	4	4	20
Модуль II Соціально-психологічні технології в сучасній психології				
Тема 1. Соціально-психологічні технології у соціальній практиці	14	2	2	10
Тема 2. Тенденції розвитку соціально-психологічних технологій	14	2	2	10
Разом	28	4	4	20
Модульний контроль	4			
Усього	60	8	8	40
Усього	240	32	32	160

Тематичний план для заочної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт		
		Аудиторна:		Самостійна
		Лекції	Семінари	
Змістовий модуль I				
«Методологічні основи соціально-психологічного дослідження»				
Модуль I «Методологічні проблеми соціальної психології»				
Тема 1. Методологічні підстави соціально-психологічного знання	8	2	-	6
Тема 2. Історичні шляхи формування соціальної психології як дисципліни	9	-	2	7
Тема 3. Розвиток зарубіжної та вітчизняної соціальної психології	6	-	-	6
Тема 4. Основні теоретичні напрямки сучасної соціальної психології.	7	-	-	7
Разом	30	2	2	26

Модуль II «Методологічна архітектура соціальної психології»				
Тема 1. Категоріальний лад соціальної психології.	8	2	-	6
Тема 2. Пояснювальні принципи в царині соціальної психології	7	-	-	7
Тема 3. Проблема зв'язку методологічних підходів з методичною організацією дослідження	6	-	-	6
Тема 4. Актуальні проблеми вітчизняної соціальної психології	9	-	2	7
Разом	30	2	2	26
Усього	60	4	4	52
Змістовий модуль II «Сучасні методи соціально-психологічних досліджень»				
Модуль I Методичний базис соціально-психологічного дослідження				
Тема 1. Засоби надійності та репрезентативності соціально-психологічного дослідження.	8	2	-	6
Тема 2. Проблема методів в соціальних науках.	9	-	2	7
Тема 3. Типологія технік дослідження в соціальній психології та суміжних науках.	6	-	-	6
Тема 4. Аналіз інформації на матеріальних носіях і документальний метод.	7	-	-	7
Разом	30	2	2	26
Модуль II Методи, техніки та процедури соціально-психологічних досліджень				
Тема 1. Інтерв'ю (бесіда) і контент-аналіз.	8	2	-	6
Тема 2. Соціально-психологічний експеримент.	7	-	-	7
Тема 3. Психосемантичні методи в соціально-психологічних дослідженнях.	6	-	-	6
Тема 4. Новітні методи соціально-психологічних досліджень.	9	-	2	7
Разом	30	2	2	26
Усього	60	4	4	52
Змістовий модуль III «Психологія суспільної свідомості»				
Модуль I Психологія суспільної свідомості				
Тема 1. Психологічні теорії свідомості	10	-	-	10
Тема 2. Свідомість як соціокультурний феномен	8	-	-	8
Тема 3. Взаємозв'язок свідомості й особистості	12	2	-	10
Тема 4. Методи семантичного аналізу суспільної свідомості	10	2	-	8
Тема 5. Семантичні простори як операціональна модель категоріальної структури свідомості суб'єкта	10	-	2	8
Тема 6. Прикладні аспекти психосемантики в галузі психології суспільної свідомості	10	-	2	8
Усього	60	4	4	52
Змістовий модуль IV «Розробка й реалізація соціально-психологічних технологій»				
Модуль I Теоретико-методологічні основи соціально-психологічних технологій				
Тема 1. Характерні особливості соціально-психологічних технологій	14	2	-	12
Тема 2. Особистісно орієнтований підхід як основа соціально-психологічних теорій	16	-	2	14
Разом	30	2	2	26
Модуль II Соціально-психологічні технології в сучасній психології				
Тема 3. Соціально-психологічні технології у соціальній практиці	14	2	-	12
Тема 4. Тенденції розвитку соціально-психологічних технологій	16	-	2	14
Разом	30	2	2	26
Усього	60	4	4	52
Усього	240	32	208	

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. «МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНО- ПСИХОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ»

Модуль І Методологічні проблеми соціальної психології

Тема 1. Методологічні підстави соціально-психологічного знання

Місце соціальної психології в системі наукового знання. Подвійний характер та різні трактування предмета соціальної психології як науки. Структура і специфіка соціально-психологічних явищ.

Поняття методології наукового дослідження, її багаторівневий характер. Характеристика деяких загальнонаукових принципів у їхньому у царині соціальної психології (системності, формалізації, моделювання). Специфіка емпіричних даних у соціально-психологічному дослідженні.

Основні поняття теми: методологія науки, дослідження, соціально-психологічне дослідження, предмет соціальної психології.

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [1, 3]

Тема 1. Методологічні підстави соціально-психологічного знання

Семінар 1. Методологічні підстави соціально-психологічного знання

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Місце соціальної психології в системі наукового знання.
2. Поняття методології наукового дослідження, її багаторівневий характер.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 2. Історичні шляхи формування соціальної психології як дисципліни

Історично перші форми соціально-психологічного знання. Соціально-психологічні ідеї у працях античних мислителів і філософів нового часу. Поява емпіричної соціальної психології та створення перших соціально-психологічних теорій (В. Вундт, Г. Тард, Г. Лебон, Мак-Дауголл).

Перші експериментальні дослідження. Оформлення соціальної психології в самостійну науку. Теорії психології народів. Розвиток соціально-психологічного знання в царині соціології. Психологія мас і концепція «інстинктів соціальної поведінки». Причини виокремлення соціальної психології у самостійну галузь знання.

Основні поняття теми: форми соціально-психологічного знання, експериментальне дослідження, психологія мас, соціальна поведінка.

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [5]

Тема 2. Історичні шляхи формування соціальної психології як дисципліни

Семінар 2. Історичні шляхи формування соціальної психології як дисципліни

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Соціально-психологічні ідеї у працях античних мислителів і філософів нового часу.
2. Теорії психології народів.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Обговорення особливостей опрацювання нотних рукописів.

Тема 3. Розвиток зарубіжної та вітчизняної соціальної психології

Розвиток зарубіжної соціальної психології із другої половини ХХ сторіччя. Основні напрямки західної соціальної психології й їхні теоретичні основи. Європейська критика американської соціальної психології. Постмодерністські теорії. Внесок радянських і пострадянських психологів у розвиток соціальної психології.

Витоки української соціально-психологічної думки. Становлення української соціальної психології (60-ті рр. ХІХ – початок ХХ ст.). Розвиток сучасної української соціальної психології.

Основні поняття теми: зарубіжна соціальна психологія, українська соціально-психологічна думка, постмодерністські теорії.

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [7, 8]

Тема 3. Розвиток зарубіжної та вітчизняної соціальної психології

Семінар 3. Розвиток зарубіжної та вітчизняної соціальної психології

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Основні напрямки західної соціальної психології й їхні теоретичні основи.
2. Витоки української соціально-психологічної думки.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 4. Основні теоретичні напрямки сучасної соціальної психології.

Основні напрямки досліджень у сучасній соціальній психології. Соціально-психологі школи: функціоналізм, біхевіоризм, гуманістична психологія, когнітивізм та інтеракціонізм. Біхевіористський напрямок в

соціальній психології. Особливості когнітивного напрямку в соціальній психології. Характеристика соціо-психоаналітичного напрямку досліджень. Загальна характеристика та особливості гуманістичного напрямку.

Основні поняття теми: функціоналізм, біхевіоризм, гуманістична психологія, когнітивізм та інтеракціонізм

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [4, 7]

Модуль II «Методологічна архітектура соціальної психології»

Тема 1. Категоріальний лад соціальної психології

Поняття про категоріальний лад психології. Базисні психологічні категорії. Метапсихологічні категорії. категоріальний аналіз, поняття, терміни, базисні категорії соціальної психології.

Основні поняття теми: особистість, соціальна група, соціально-психологічна реальність, соціально-психологічне відображення, соціальна взаємодія, спілкування, соціальні відносини, групові процеси, масова свідомість.

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [7, 8]

Тема 1. Категоріальний лад соціальної психології.

Семінар 1. Категоріальний лад соціальної психології.

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Поняття про категоріальний лад психології.
2. Метапсихологічні категорії.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 2. Пояснювальні принципи в царині соціальної психології

Принцип детермінізму (причинний, системний, статистичний, цільовий детермінізм, ціннісний детермінізм; передмеханічний, механічний, біологічний, психічний, макросоціальний, мікросоціальний детермінізм; самодетермінація). Принцип системності (холізм, елементаризм, редукціонізм, плюралізм). Принцип розвитку. Суб'єктна парадигма психічного у сучасній соціальній психології. Постнекласичні принципи в соціальній психології

Вчинковий підхід в українській психології.

Основні поняття теми: детермінізм; принцип системності; принцип цілісності, ціле, види цілого; принцип розвитку; суб'єкт, суб'єктно-діяльнісний підхід, суб'єктний центр, вчинковий підхід, вчинок.

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [6, 8]

Тема 2. Пояснювальні принципи в царині соціальної психології

Семінар 2. Пояснювальні принципи в царині соціальної психології

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Суб'єктна парадигма психічного у сучасній соціальній психології.
2. Постнекласичні принципи в соціальній психології

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Обговорення особливостей опрацювання нотних рукописів.

Тема 3. Проблема зв'язку методологічних підходів з методичною організацією дослідження

Поняття наукової парадигми. Зіставлення методичних засобів, парадигмальних настанов і конкретно-психологічних висновків соціально-психологічних досліджень. Компаративний аналіз досліджень.

Основні поняття теми: наукова парадигма, метод, висновок, компаративізм.

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [1, 4]

Тема 4. Актуальні проблеми вітчизняної соціальної психології

Психологічні проблеми формування соціальної поведінки та діяльності особистості. проблеми формування стилю життя особистості. Прогнозування соціальної поведінки особистості. Проблема когнітивної складності особистості та її когнітивного стилю. Проблема взаємодії (інтерації) людей у соціальній психології. Проблеми кооперації і конфлікту в соціальній психології. Проблеми психологічної сумісності. Прикладні проблеми організації та управління. Проблема точності міжособистісного сприймання та пізнання. Проблема співвідношення якості групового та індивідуального рішення. Інші проблеми.

Основні поняття теми: стиль життя, прогнозування, соціальна поведінка та діяльність, кооперація, конфлікт, міжособистісне сприймання.

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [6, 8]

Тема 4. Актуальні проблеми вітчизняної соціальної психології.

Семінар 3. Актуальні проблеми вітчизняної соціальної психології.

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Психологічні проблеми формування соціальної поведінки та діяльності особистості.

2. Прикладні проблеми організації та управління.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія з теми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. «СУЧАСНІ МЕТОДИ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Модуль I Методичний базис соціально-психологічного дослідження

Тема 1. Засоби надійності та репрезентативності соціально-психологічного дослідження

Характеристика двох типів соціально-психологічного знання – теоретичного та емпіричного. Надійність соціально-психологічного дослідження і її основні характеристики. Репрезентативність соціально-психологічного дослідження. Класифікація методів соціально-психологічного дослідження та їх суттєві особливості. Значення правильного співвідношення кількісного та якісного аналізу в соціально-психологічному дослідженні.

Основні поняття теми: типи соціально-психологічного знання, характеристики надійності соціально-психологічного дослідження, репрезентативність, кількісний та якісний аналіз.

Література основна: [1, 2, 3,5]

Література додаткова: [3, 4, 5]

Тема 1. Засоби надійності та репрезентативності соціально-психологічного дослідження

Семінар 1. Методичний базис соціально-психологічного дослідження

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Типи соціально-психологічного знання – теоретичного та емпіричного.

2. Надійність та репрезентативність соціально-психологічного дослідження.

3. Класифікація методів соціально-психологічного дослідження та їх суттєві особливості.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 2. Проблема методів у соціальних науках

Загальні питання наукової методології; поняття методу. Єдність методів соціальних наук: емпіричний і раціоналістичний; індуктивний і дедуктивний; кількісний і якісний і т.д. Особливості застосування експериментального методу в сфері соціальних наук, його етапи (спостереження, формулювання гіпотез, підтвердження гіпотез), а також рівні дослідження: опис, класифікація і типологія.

Основні поняття теми: наукова методологія, метод, емпіричний, раціоналістичний, індуктивний, дедуктивний, кількісний, якісний, експеримент.

Література основна: [2, 3,5,7]

Література додаткова: [3, 6, 7]

Тема 2. Проблема методів у соціальних науках

Семінар 2. Загальна характеристика технік дослідження в соціальній психології і суміжних науках

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Сутнісна характеристика понять методологія, метод, методика
2. Класифікація методів соціально-психологічних досліджень
3. Методи отримання первинної інформації
4. Методи обробки отриманих даних
5. Методи активного соціально-психологічного навчання.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Обговорення особливостей опрацювання нотних рукописів.

Тема 3. Типологія технік дослідження в соціальній психології і суміжних науках

Методи і техніки дослідження в соціальній психології. Різниця понять: методологія, метод, методика. Коротка характеристика дослідних методів збору первинної інформації в соціальній психології: спостереження (його види), інтерв'ю, експеримент (його види), документальний метод, контент-аналіз, тестування, анкетування, моделювання, біографічний метод, самоспостереження, статистичний метод; методи обробки інформації; методи активного соціально-психологічного навчання.

Основні поняття теми: методологія, метод, методика, спостереження інтерв'ю, експеримент, документальний метод, контент-аналіз, тестування,

анкетування, моделювання, біографічний метод, самоспостереження, статистичний метод.

Література основна: [1, 2, 3,7]

Література додаткова: [3, 4, 5, 6,7]

Тема 3. Типологія технік дослідження в соціальній психології і суміжних науках

Семінар 3. Інтерв'ю (бесіда) і контент-аналіз

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Інтерв'ю як вид опитування.
2. Типологія інтерв'ю (клінічне, глибинне, з вільними відповідями, спрямоване, з відкритим і закритими питаннями), достовірність і валідність методу.
3. Сфера застосування контент-аналізу; його типологія (кількісний і якісний), а також достовірність і валідність даного методу.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 4. Аналіз інформації на матеріальних носіях і документальний метод

Історичний, літературний, психологічний, юридичний, соціологічний, лінгвістичний методи аналізу документів. Особливості методу аналізу документів. Види документів та їх особливості. Види аналізу документів. Етапи дослідження, обробка даних.

Основні поняття теми: історичний, літературний, психологічний, юридичний, соціологічний, лінгвістичний методи, метод аналізу документів.

Література основна: [2, 3,5,7]

Література додаткова: [3, 4, 5, 6,7]

Модуль II Методи, техніки та процедури соціально-психологічних досліджень

Тема 1. Інтерв'ю (бесіда) і контент-аналіз

Визначення інтерв'ю, типологія (клінічне, глибинне, з вільними відповідями, спрямоване, з відкритим і та закритими питаннями), достовірність і валідність методу. Техніки взаємодії між інтерв'юером і респондентом. Контент-аналіз в методі аналізу документів, сфера його застосування; типологія (кількісний і якісний), достовірність і валідність даного методу.

Основні поняття теми: інтерв'ю клінічне, глибинне, з вільними відповідями, спрямоване, з відкритим і та закритими питаннями.

Література основна: [1, 3,5]

Література додаткова: [3, 4, 5]

Тема 1. Інтерв'ю (бесіда) і контент-аналіз

Семінар 1. Аналіз інформації на матеріальних носіях і документальний метод

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1.Історичний, літературний, психологічний, юридичний, соціологічний, лінгвістичний методи аналізу документів

2. Особливості методу аналізу документів.

3. Види документів та їх особливості.

4. Види аналізу документів.

5. Етапи дослідження, обробка даних.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 2. Соціально-психологічний експеримент

Поняття експерименту в психології. Види експерименту. Соціально-психологічні аспекти психологічного експерименту, методи контролю впливу особистості респондента і дослідника на результати експерименту. Типові помилки дослідника та способи їх контролю. Переваги і недоліки методу.

Основні поняття теми: соціально-психологічний експеримент, методи контролю впливу особистості в експерименті.

Література основна: [1, 5]

Література додаткова: [1, 3, 4, 7]

Тема 2. Соціально-психологічний експеримент

Семінар 2. Метод соціально-психологічного експерименту

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Соціально-психологічні аспекти психологічного експерименту

2. Поняття експерименту в соціально-психологічних дослідженнях

3.Види експерименту: природний, лабораторний, констатувальний, формувальний

4. Переваги та недоліки методу

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Обговорення особливостей опрацювання нотних рукописів.

Тема 3. Психосемантичні методи в соціально-психологічних дослідженнях

Поняття семантичного поля. Списки дескрипторів та шкальні техніки. Суб'єктивні шкали оцінок. Метод репертуарних особистісних ґраток. Контрольний список прикметників (Adjective Check List - ACL). Семантичні диференціали. Методики сортування; Q-сортування (Q-technique, Q-sort). Асоціативний експеримент. Психосемантичне поле особистісних рис. Індивідуальна структура атитюдів у методі «Кольоровий тест відносин» в індивідуальній та груповій формі.

Основні поняття теми: семантичне поле свідомості, дескриптори, шкали, особистісні ґратки, семантичні диференціали, асоціативний експеримент, структура атитюдів.

Література основна: [1, 2, 3,4]

Література додаткова: [1, 3, 4, 5]

Тема 4. Новітні методи соціально-психологічних досліджень

Критичний дискурс-аналіз. Наративний аналіз. Процедури обґрунтованої теорії. Процедури тріангуляції даних (використання різних джерел при проведенні дослідження), тріангуляції методів (звернення до різних методів вивчення одного об'єкта та варіації даних в межах одного методу) та теоретичної тріангуляції (використання різних поглядів на інтерпретацію однакових даних).

Основні поняття теми: дискурс-аналіз, наративний аналіз, обґрунтована теорія, тріангуляція.

Література основна: [1, 3,7]

Література додаткова: [3, 4, 7]

Тема 4. Новітні методи соціально-психологічних досліджень

Семінар 3. Якісні методи дослідження в соціальній психології

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Специфіка якісних методів.

2. Порівняльна характеристика якісних і кількісних методів дослідження.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія з теми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. «ПСИХОЛОГІЯ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ»

Модуль I Психологія суспільної свідомості

Тема 1. Психологічні теорії свідомості

Складові свідомості (значення, особистісний смисл, чуттєва тканина). Мова і свідомість, свідомість як «подвоєння світу». Свідомість як внутрішній діалог. Етнопсихологічні аспекти побудови картини світу. (М.Коул, С.Скрібнер). Теорія лінгвістичної відносності Сепіра-Уорфа. Поняття пралогічного мислення (Леві-Брюль). Структурна міфологія (В.Пропп, Леві-Стросс). Крос-культурні дослідження свідомості та особистості. Психосемантика як розділ когнітивної психології свідомості.

Основні поняття теми: свідомість, структура свідомості, картина світу, номотетичний та ідеографічний аналіз свідомості.

Література основна: [1, 2]

Література додаткова: [3, 4, 5]

Тема 1. Психологічні теорії свідомості

Семінар 1. Психологічні теорії свідомості

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Розуміння свідомості в основних психологічних школах:

- біхевіоризм,
- психоаналіз,
- гештальтпсихологія,
- гуманістична психологія,
- когнітивна психологія.

2. Ставлення до свідомості в рамках культурно-історичної психології

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 2. Свідомість як соціокультурний феномен

Проблема соціальної зумовленості свідомості (Е. Дюркгейм, Л. Леві-Брюль. П. Жане та ін.). Особистісний сенс як відношення значень до потреб людини; упередженість людської свідомості. Свідомість як система значень. Свідомість масова й індивідуальна. Раціональне та ірраціональне. Теорія соціальних уявлень. Поняття буденної свідомості.

Основні поняття теми: особистісний сенс, значення, потреби, соціальні уявлення, буденна свідомість.

Література основна: [1, 8, 9, 11]

Література додаткова: [3, 4, 5]

Тема 2. Свідомість як соціокультурний феномен

Семінар 2. Свідомість як соціокультурний феномен

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Проблема соціальної зумовленості свідомості.
2. Свідомість як система значень.
3. Масова та індивідуальна свідомість.
4. Когнітивні моделі світу, образ світу.
5. Теорія соціальних уявлень, поняття про буденну свідомість.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Обговорення особливостей опрацювання нотних рукописів.

Тема 3. Взаємозв'язок свідомості й особистості

«Імпліцитна модель особистості» (Дж.Брунер, Р.Тагіурі). Теорія особистісних конструктів Дж.Келлі. Когнітивна складність (Дж.Б'єрі). Вплив мотиваційної сфери особистості на свідомість суб'єкта, на його образ світу. Проблеми каузальної атрибуції (А.Хайдер, Г. Келлі). Психосемантичний підхід до дослідження суспільної свідомості.

Основні поняття теми: особистісний конструкт, когнітивна складність, каузальна атрибуція, психосемантика.

Література основна: [1, 2]

Література додаткова: [5, 7]

Тема 3. Взаємозв'язок свідомості й особистості

Семінар 3. Взаємозв'язок свідомості й особистості

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Теорія особистісних конструктів Дж.Келлі
2. Проблеми каузальної атрибуції
3. Психосемантичний підхід до дослідження суспільної свідомості.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Обговорення особливостей опрацювання нотних рукописів.

Тема 4. Методи семантичного аналізу суспільної свідомості

Асоціативний експеримент, суб'єктивне шкалування, метод сортування Міллера, «семантичний радикал», атрибуція мотивів і метод множинних ідентифікацій.

Тест репертуарних ґраток. Репертуарний тест, оцінні, рангові та імплікативні ґратки. Застосування методу Дж.Келлі у психодіагностиці та психотерапії.

Основні поняття теми: асоціативний експеримент, суб'єктивне шкалювання, оцінні, рангові та імплікативні ґратки

Література основна: [1]

Література додаткова: [5, 6]

Тема 4. Методи семантичного аналізу суспільної свідомості

Семінар 4. Методи семантичного аналізу суспільної свідомості

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Асоціативний експеримент
2. Тест репертуарних ґраток
3. Метод множинних ідентифікацій

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 5. Семантичні простори як операціональна модель категоріальної структури свідомості суб'єкта

Поняття семантичного поля. Семантичний диференціал (СД) як одна з ранніх технік побудови семантичних просторів. (Ч.Осгуд, Дж.Сузі, Р.Танненбаум, Дж.Керролл). Універсальний та часткові семантичні диференціали. Розширення універсального семантичного простору, «невербальний семантичний диференціал» (Р.Бентлер, А.Ла-Войе). Особистісні та «казковий» семантичний диференціали.

Основні поняття теми: семантичне поле, семантичний диференціал, типи семантичних диференціалів.

Література основна: [1, 2, 3,5]

Література додаткова: [3, 4, 5]

Тема 5. Семантичні простори як операціональна модель категоріальної структури свідомості суб'єкта

Семінар 5. Семантичні простори як операціональна модель категоріальної структури свідомості суб'єкта

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Поняття семантичного поля.
2. Типи семантичних диференціалів.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 6. Прикладні аспекти психосемантики в галузі психології суспільної свідомості

Дослідження суспільної свідомості в етнопсихології. Соціальні репрезентації (С.Московічі). Семантичний простір політичних партій. Психосемантичні дослідження динаміки політичного менталітету суспільства. Багатовимірний рейтинг соціальних суб'єктів (політичних лідерів, соціальних інститутів, комерційних фірм). Психосемантика і реклама. Оцінка ефективності комунікативного впливу.

Основні поняття теми: соціальні репрезентації, комунікативний вплив, рейтинг соціальних суб'єктів

Література основна: [3, 7]

Література додаткова: [6, 8, 9]

Тема 6. Прикладні аспекти психосемантики в галузі психології суспільної свідомості

Семінар 6. Прикладні аспекти психосемантики в галузі психології суспільної свідомості

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Суспільна свідомість в етнопсихології.
2. Психосемантичні дослідження в політичній психології, маркетингу, рекламі, мистецтвознавстві.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія з теми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV. «РОЗРОБКА Й РЕАЛІЗАЦІЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

Модуль I Теоретико-методологічні основи соціально-психологічних технологій

Тема 1. Характерні особливості соціально-психологічних технологій

Сутність технологічного підходу у соціології та соціальній психології. Поняття про соціально-психологічну технологію та історія її виникнення. Кінцевий алгоритм соціальної технології. Об'єктивна природа соціальної технології і соціально-технологічних взаємин.

Основні поняття теми: технології, соціальні технології, соціально-психологічні технології, вимоги до технологій, техніка, метод, методика, прийом, суб'єкт та об'єкт технології.

Література основна: [1, 2,3]

Література додаткова: [1, 4]

Тема 1. Характерні особливості соціально-психологічних технологій

Семінар 1. Соціально-психологічні технології: сутність, алгоритми, види

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Сутність технологічного підходу у соціології та соціальній психології.
2. Кінцевий алгоритм соціальної технології.
3. *II. Перевірка виконання самостійної роботи.*

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 2. Особистісно орієнтований підхід як основа соціально-психологічних теорій

Проблема вибору оптимальної теорії особистості. Підходи у дослідженні особистості: системний, структурний, функціональний, ситуативний. Технологізація особистісно орієнтованих підходів. Психодіагностика особистості: комплексний підхід. Типологічні методи у психології особистості. Соціально-психологічні чинники формування соціокультурного типу особистості.

Основні поняття теми: особистість, системність, структурність, функціональність, ситуативність, соціокультурний фон.

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [1, 2, 4]

Тема 2. Особистісно орієнтований підхід як основа соціально-психологічних теорій

Семінар 2-3. Характерні особливості особистісно орієнтованого підходу в реалізації соціально-психологічних технологій

План заняття:

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Підходи у дослідженні особистості
2. Типологічні методи у психології особистості.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Обговорення особливостей опрацювання нотних рукописів.

Модуль II Соціально-психологічні технології в сучасній психології

Тема 1. Соціально-психологічні технології у соціальній практиці

Характеристика технологій, що застосовуються в соціальній практиці: технології рефлексивного управління, технології управління масовою

свідомістю, техтехнології управління діяльністю та людьми на гуманістичній основі, маніпулятивні технології, технології психологічного супроводу навчання, психотехнології сугестивного впливу та психокорекції на несвідомому рівні, технології побудови іміджу, технології дослідження громадської думки, політичні передвиборні та виборчі технології.

Основні поняття теми: рефлексивне управління, технології управління масовою свідомістю, технології психологічного супроводу навчання, психотехнології сугестивного впливу, технології побудови іміджу, технології дослідження громадської думки, політичні технології.

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [1, 2, 4]

Тема 1. Соціально-психологічні технології у соціальній практиці

Семінар 1. Сучасні соціально-психологічні технології у соціальній практиці

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Характеристика технологій, що застосовуються в соціальній практиці.

2. Психотехнології сугестивного впливу та психокорекції на несвідомому рівні.

II. Перевірка виконання самостійної роботи.

III. Проблемна дискусія з теми.

Тема 2. Види інноваційних соціальних технологій: тенденції розвитку

Необхідність розробки глобальних технологій. Інноваційні соціальні технології, квазітехнології і антитехнології. Методологічні передумови глобального моделювання. Технологічні аспекти вирішення глобальних проблем.

Основні поняття теми: глобальні проблеми людства, людські ресурси, міждисциплінарна цілісність, квазітехнології, антитехнології, принципи глобального моделювання.

Література основна: [1, 2, 3]

Література додаткова: [1, 2, 3, 4]

Тема 2. Види інноваційних соціальних технологій: тенденції розвитку

Семінар 2-3. Аналіз інформації на матеріальних носіях і документальний метод

План заняття :

I. Обговорення теоретичних питань:

1. Інноваційні соціальні технології .
2. Технологічні аспекти вирішення глобальних проблем.

II. Перевірка виконання самостійної роботи .

III. Проблемна дискусія з теми.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма)

Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (заочна форма)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	4	4	4	4	4	4
Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	4	40	4	40	4	40	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	25	5	25	5	25	5	25
Написання наукової статті з теми методичного обґрунтування дослідження	-	-	-	1	60	-	-	-	-
Разом			73		133		73		73
Максимальна кількість балів: 352									
Розрахунок коефіцієнта: $352 : 100 = 3,52$									
Загальна кількість балів 100									

6.2. Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль I.

«Методологічні основи соціально-психологічного дослідження»

Тематика самостійної роботи.

Модуль I «Методологічні проблеми соціальної психології»

1. Проаналізуйте багатоманітність наукових підходів як основну методологічну проблему соціальної психології
2. Розкрийте роль гіпотези як основної форми теоретичного знання в соціальній психології
3. Обґрунтуйте можливість або неможливість побудови єдиної теорії, що пояснює соціальну поведінку людини.
4. Чому соціально-психологічні експерименти дуже часто критикують за їх нерепрезентативність?
5. Надайте аналітичний коментар такого судження: «Соціально-психологічне знання не є ціннісно-нейтральним і, отже, об'єктивним в силу того, що ціннісні судження, властиві культурі й історичній епосі, присутні вже в самому процесі наукового теоретизування» (А. Кустов).

Модуль II «Методологічна архітектоніка соціальної психології»

6. Надайте аналітичний коментар такого судження: «Все соціально-психологічні теорії можна розглянути як відтворення певних соціальних норм (люди читають психологічні книжки і дотримуються норм, які могли бути введені державою за порадою соціальних психологів)» (К. Коженювський).
7. Надайте аналітичний коментар такого судження: «Такі, здавалося б, універсальні речі, як когнітивний дисонанс і теорії атрибуції можуть бути історично і культурно зумовлені соціальними регуляторами (правда, на рівні індивіда), а не фундаментальними принципами функціонування людського розуму» (К. Джерден)
8. Як методологія соціальної психології дає обґрунтування основних теоретичних категорій і втілення їх у практику?
9. Обґрунтуйте принципи проєктування методів і технологій практичної діяльності в галузі соціальної психології та психології соціальної роботи.

Змістовий модуль II.

«Сучасні методи соціально-психологічних досліджень»

Тематика самостійної роботи.

Модуль I Методичний базис соціально-психологічного дослідження

1. Розкрийте поняття соціально-психологічного дослідження як виду науково-теоретичного і науково-емпіричного дослідження.
2. Визначте джерела інформації в соціальній психології

3. Опишіть методи соціальної психології.

Модуль II Методи, техніки та процедури соціально-психологічних досліджень

4. Проаналізуйте метод крос-культурного соціально-психологічного дослідження

5. Проаналізуйте біографічний метод як метод дослідження, корекції, проєктування життєвого шляху особистості

6. Опишіть тенденції розвитку методів збору інформації в соціальній психології

7. Наведіть методи обробки наукової інформації.

Змістовий модуль III. «Психологія суспільної свідомості»

Тематика самостійної роботи.

Оберіть із поданого списку наукових статей одну. Проаналізуйте психосемантичне дослідження, що подане у статті, яку ви обрали, за такою схемою: виокремте предмет та мету дослідження; дайте визначення основних понять, що входять до предметного поля дослідження; виділіть методи та опишіть процедуру збору дослідницьких даних, охарактеризуйте математичні процедури, на основі яких здійснювалась реконструкція семантичних просторів; коротко опишіть результати проаналізованого вами дослідження.

Формат звітування: аналітичне есе, в якому необхідно розкрити зазначену проблему, максимально виявивши знання курсу, але мінімально використовуючи матеріали лекцій, та подати в формі письмової відповіді. Обсяг роботи – до 3000 знаків.

Змістовий модуль IV. «Розробка й реалізація соціально-психологічних технологій»

Модуль I Теоретико-методологічні основи соціально-психологічних технологій

Підготувати письмові повідомлення

1. Прокоментуйте твердження: соціально-психологічні технології допомагають адаптуватися, мають бути гнучкими у практичному застосуванні та максимально наближеними до природного руху речей.

2. Розкрийте поняття «технологія», «техніка», «метод», «методика», «прийом»: спільне та відмінне.

3. Наведіть типи сучасних соціально-психологічних технологій.

4. Опишіть особистісно орієнтовані технології в освітній сфері.

5. Опишіть особистісно орієнтовані технології в менеджменті: ефективність та труднощі із реалізацією.

Модуль II Соціально-психологічні технології в сучасній психології

1. Надайте характеристику технологій управління діяльністю та людьми на гуманістичній основі
2. Опишіть поняття синергетики як міждисциплінарного напрямку наукових досліджень
3. Наведіть приклади акмеологічних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх практичних психологів
4. Опишіть сутність і роль соціально-психологічних технологій в системі державного управління
5. Розкрийте поняття «соціально-психологічні квазітехнології» та «антитехнології».

6.3. Критерії оцінювання самостійної роботи

Критерії	Обґрунтування критеріїв	Бали
<i>Розуміння завдання</i>	- робота демонструє точне розуміння завдання	1
	- включені матеріали, що безпосередньо розкривають теми або опосередковані до неї	0,5
	- включені матеріали, що не мають безпосереднього відношення до теми, зібрана інформація не аналізується і не оцінюється	0
<i>Повнота розкриття теми</i>	- тема розкрита повністю	1
	- часткове розкриття теми	0,5
	- виконане завдання не відповідає темі	0
<i>Логіка викладу інформації</i>	- логічне й структуроване викладення матеріалу	1
	- порушення логіки й структури викладу	0,5
<i>Креативність</i>	- унікальність роботи, велика кількість оригінальних прикладів, у роботі присутні авторські знахідки	1
	- стандартна робота, не містить авторської індивідуальності	0,5
<i>Культура змістового наповнення відповідей</i>	- орфографічно правильно оформлена робота з точки зору граматики, стилістики	1
	- присутні не грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0,5
	- грубі помилки з точки зору граматики, стилістики, орфографії	0
<i>Всього</i>		<i>5 балів</i>

6.4. Форма проведення підсумкового контролю та критерії оцінювання

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

6.5. Орієнтовний перелік питань контрольних запитань.

1. Подвійний характер та різні трактування предмета соціальної психології як науки.
2. Структура і специфіка соціально-психологічних явищ.
3. Поняття методології наукового дослідження, її багаторівневий характер.
4. Характеристика деяких загальнонаукових принципів у їхньому у царині соціальної психології (системності, формалізації, моделювання).
5. Перші експериментальні дослідження. Оформлення соціальної психології в самостійну науку.
6. Розвиток соціально-психологічного знання в царині соціології.
7. Основні напрямки західної соціальної психології та їхні теоретичні основи.
8. Основні напрямки досліджень у сучасній соціальній психології.
9. Принцип детермінізму (причинний, системний, статистичний, цільовий детермінізм, ціннісний детермінізм; передмеханічний, механічний, біологічний, психічний, макросоціальний, мікросоціальний детермінізм; самодетермінація).
10. Поняття наукової парадигми. Соціально-психологічні парадигми.
11. Характеристика двох типів соціально-психологічного знання – теоретичного та емпіричного.
12. Надійність соціально-психологічного дослідження та її основні характеристики.
13. Репрезентативність соціально-психологічного дослідження.
14. Класифікація методів соціально-психологічного дослідження та їх сутнісні особливості.
15. Особливості застосування експериментального методу в сфері соціальних наук.
16. Методи і техніки дослідження в соціальній психології.
17. Складові свідомості (значення, особистісний смисл, чуттєва тканина).
18. Проблема соціальної зумовленості свідомості (Е. Дюркгейм, Л. Леві-Брюль, П. Жане та ін.).
19. Проблеми каузальної атрибуції (А. Хайдер, Г. Келлі).
20. Психосемантичний підхід до дослідження суспільної свідомості.
21. Поняття семантичного поля. Етапи побудови семантичного простору.
22. Психосемантичні дослідження динаміки політичного менталітету суспільства.
23. Дослідження суспільної свідомості в етнопсихології.
24. Сутність технологічного підходу в соціології та соціальній психології.

- 25.Наукові підходи в дослідженні особистості: системний, структурний, функціональний, ситуативний.
- 26.Соціально-психологічні чинники формування соціокультурного типу особистості.
- 27.Особистісно орієнтовані технології в освітній сфері: характерні ознаки та практичні результати.
- 28.Об’єктивна природа соціальної технології і соціально-технологічних взаємин.
- 29.Інноваційні соціальні технології, квазітехнології та антитехнології.
- 30.Методологія науки як соціально-технологічний процес.

6.6. Оцінювання освітніх досягнень аспірантів за системою ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела

Змістовий модуль І.

Методологічні проблеми соціальної психології

Основна література:

1. Лозова О.М *Методологія психосемантичних досліджень етносу*. К.: Видавничий Дім «Слово», 2011. 176 с.
2. Малинна В. Д., Холодова О. Ю., Акімова Л. М. *Методологія наукових досліджень : монографія*. Рівне : НУВГГІ, 2016. 247 с.
3. Рибалка В. В. *Методологічні питання наукової психології (досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату)*. К.: Ніка-Центр, 2003. 204 с.
4. Степанов О. М. *Методологічні і теоретичні проблеми психології*. Тернопіль: ТПНУ, 2007. 74 с.
5. Фурман А. В. *Методологія парадигмальних досліджень у соціальній психології: монографія*. К.; Тернопіль: Економічна думка, 2013.

Додаткова література:

1. Горбунова В.В. Проблеми дослідження імпліцитних теорій. *Соціальна психологія*. №4 (30).2008. С. 17-28
2. Татенко В. О. Методологічні проблеми сучасної психології. Педагогіка і психологія. *Вісник Академії педагогічних наук України*. К., 2012. № 1 (74). С. 14–21.
3. Фурман А. В. Методологічне обґрунтування багаторівневості парадигмальних досліджень у соціальній психології. *Психологія і суспільство*. Тернопіль, 2012. № 4 (50). С. 78–125.
4. Щедровицький Г. Методологічна організація системно-структурних досліджень і розробок. *Психологія і суспільство*. 2004. № 2. С. 30–49.

Змістовий модуль ІІ.

«Сучасні методи соціально-психологічних досліджень»

Основна література:

1. Бутко М. П., Бутко І. М., Дітковська М. Ю. *Системний підхід і моделювання в наукових дослідженнях*. / за заг. ред. Бутка М. П. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 360 с.
2. Васильченко О. Методи психосемантики в дослідженні соціальних уявлень. *Соціальна психологія*. 2004. -№ 2 (4). С. 19-37.
3. Дробот О. В. Організація і методи психосемантичного дослідження управлінської свідомості. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Психологія*. 2012. Т. 17, Вип. 8. 75-82.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_psi_2012_17_8_10
4. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. *Організація та методологія наукових досліджень*. Харків : Право, 2017. 448 с
5. Мельник І. О., Разговорова А. А. Застосування соціально-психологічних методів управління колективом. *Modern Economics*. 2019. № 18(2019). С. 99-105. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V18\(2019\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.V18(2019)-16).

6. Методологія і методи практичної психології. *Практична психологія та соц. робота*. 2002. № 6. С. 58–62. Закінчення. Початок у № 2–4, 2002.
7. Винославська О. В. Емпіричні методи психології. *Практична психологія та соціальна робота*. 2005. № 5. С. 1–7.

Додаткова література:

1. Archer J. Cross-Cultural Differences in Physical Aggression Between Partners: A Social-Role Analysis. *Personality and Social Psychology Review* . Volume 10, Issue 2. <https://doi.org/10.1207/s15327957pspr1002>
2. De Zavala, A. G., Cislak, A., & Wesolowska, E. (2010). Political conservatism, need for cognitive closure, and intergroup hostility. *Political Psychology*, 31(4), 521–541. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2010.00767.x>
3. Isen, A. M., & Levin, P. F. (1972). Effect of feeling good on helping: Cookies and kindness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 21(3), 384–388. <https://doi.org/10.1037/h0032317>
4. Stavrova, O., & Ehlebracht, D. (2016). Cynical beliefs about human nature and income: Longitudinal and cross-cultural analyses. *Journal of Personality and Social Psychology*, 110(1), 116–132. <https://doi.org/10.1037/pspp0000050>

Змістовий модуль III.

«Психологія суспільної свідомості»

Основна література:

1. Лозова О.М. *Психосемантика етнічної свідомості*. К.: Освіта України. 2007. 402 с.
2. Савельєва М. Ю. *Вступ до метатеорії свідомості*. К. : Видавець ПАРАПАН, 2002. 334 с.
3. Савелюк Н.М. Психосемантичні особливості громадянської свідомості студентської молоді: дис. ... кандидата психол. наук : 19.00.07 / Савелюк Наталія Михайлівна. Київ, 2008. 254 с.
4. Тепляков М.М. Психосемантичний аналіз трансформації свідомості особистості: дис. доктора психол. наук. Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, Київ, 2019.

Додаткова література:

1. Дробот О.В. Методи психосемантики у дослідженні свідомості. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія: Педагогіка. Психологія*: зб. наук. пр. К. : Національний авіаційний університет, 2018. Вип. 1(12). С. 112–117.
2. *Ментальна модель світу як психологічна категорія*: збірник / ред. І. В. Кузнецова. Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Сер. 12, Психологічні науки: Зб. наук. праць. К.: НПУ, 2006. Вип. 11 (35). С. 31–39.
3. Ложкін Г. В., Спасенников В., Комаровська В. Особливості та структура економічної свідомості суб'єктів соціального простору. *Соціальна психологія*. 2004. №1. С. 8–16.

4. Позняк Д.В. Соціально-психологічні механізми політичної свідомості виборців. *Соціальна психологія*. 2004. № 1 (3). С. 31-45.
5. *Соціальний простір життя як суб'єктивна символічна реальність* / Інститут соціології НАН України / [О. Г. Злобіна, О. І. Мартинюк, Н. І. Соболева та ін.]. К. : ІС НАНУ, 2004. 299 с.

Змістовий модуль IV

«Розробка й реалізація соціально-психологічних технологій»

Основна література:

1. Овчаров А. *Соціально-психологічні технології: особистісно зорієнтований підхід* : [монографія]; Національна академія педагогічних наук України. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 138 с.
2. *Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій* : практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220 с. 400 с.
3. *Як будувати власне майбутнє: життєві завдання особистості* : [наук. моногр.] / [Титаренко Т. М., Злобіна О. Г., Лепіхова Л. А. та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко ; НАПН України, Ін-т соц. та політ. психології. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. 512 с.

Додаткова література:

1. Варій М. Й. *Політико-психологічні передвиборні та виборчі технології*. К. : Ельга, Ніка-Центр, 2003. 400с.
2. Гурієвська В. М. Технології системного підходу у психологічному консультуванні в контексті взаємодії політики і управління. *Збірник наукових праць ЛРІДУ*. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2008. Вип. 16/17. 41-47.
3. Гурієвська В.М. Рівні застосування прикладних психологічних технологій у системі парламентаризму. *Збірник наукових праць ЛРІДУ* К. : НАДУ, 2012. Вип.2. 239-246.
4. Захаров К.В. Соціально-психологічні технології в сучасній психології [текст] адреса з екрану <https://www.researchgate.net/publication/311422859>
5. Ложкін Г. В., Пов'якель Г. В. *Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика*. Київ : Професіонал, 2006. 416 с.
6. Овчаров А. О. Вплив соціально-психологічних технологій на соціальне середовище. *Соціальна психологія*. 2008. №6. С. 34–43.
7. Панок, В.Г. Теоретико-методологічні проблеми застосування виховних технологій з погляду прикладної психології. *Педагогіка і психологія*. 2014. № 4. С. 21-29.
8. *Технології соціально-педагогічної роботи* / За заг. ред. проф. А.Й.Капської. К., 2000. 372с.